

תכנית ות"ת לאוניברסיטאות המחקר המתוקצבות לעידוד הצטרפות לתשתיות מחקר בין-לאומיות **(מחזור תשפ"ז)**

רקע

ות"ת מקבלת מעת לעת בקשות שונות למימון הצטרפות או הרחבה של חברות בתשתיות בין-לאומיות הקשורות לתחום זה או אחר. הבקשות מגיעות הן מבעלי עניין במסודות, והן ממשרדי ממשלה שונים, המבקשים מות"ת להשתתף במימון תשתיות מחקר בין-לאומיות, המשמשות חוקרים וסטודנטים לתארים מתקדמים מהאקדמיה. עד לפני כשנה, כל בקשה כזו נידונה לגופה, באופן פרטני ומנותק מן היתר, כמקרה ספציפי. אופן התנהלות זה הקשה מאד על הערכת התועלת של ההשקעה המבוקשת בחברות בתשתיות השונות, שכן הוא לא איפשר תיעודף של צרכי המערכת באופן מסודר ושקוף עבור כל הקהילה, ומנע התנהלות במתווה מוגדר מראש. יתרה מכך, כיוון שהצרכים מגיעים מכיוונים שונים (חוקרים באקדמיה, משרדי ממשלה, ועדות של האקדמיה הלאומית למדעים), לא ניתן היה להעריך את הבקשות באופן יחסי זו מזו על פי קריטריונים מוגדרים מראש, כגון: גודל וחשיבות הצורך בתשתית, היקף ורמת הקהילה אותה היא משרתת, ולבסוף, קבלת החלטה על בסיס מציאות אקדמית. עוד יודגש כי בעבר לא הייתה בהכרח דרישה למימון משלים עבור הגישה לתשתיות הבין-לאומיות הממומנות ע"י ות"ת.

כדי לאפשר לות"ת להעריך באופן תחרותי בקשות אלו הקימה ות"ת מנגנון ייעודי לנושא, המהווה נדבך נוסף בתכנית התשתיות שלה, כמפורט מטה. מנגנון זה החל לפעול בשנה שעברה, תשפ"ה.

מנגנון התמיכה בתשתיות בין-לאומיות

לצד המסלולים הקיימים בתכנית ות"ת לתמיכה ברכש ושדרוג ציוד מחקר מוסדי ובין מוסדי באוניברסיטאות המחקר המתוקצבות, תכנית זו מיועדת לתמיכה ייעודית בהצטרפות לתשתיות בין-לאומיות.

תשתית בינלאומית הינה תשתית מחקרית ציבורית הממוקמת מחוץ לישראל ומיועדת לשימוש רחב של חוקרים ממדינות שונות. תשתיות בינלאומיות, לדוגמה אלו המשתייכות ל- European Research Infrastructure Consortium (ERIC), כוללות תשתיות מחקריות פיזיות, כגון מכשור מדעי מתקדם, מעבדה ומצפה תת-ימי, וגם תשתיות דיגיטליות המורכבות ממאגרי מידע, נתונים, כלים ושיטות. התשתיות משתייכות לדיסציפלינות שונות, כגון מדעים מדויקים, מדעי הטבע, מדעי החיים, מדעי הרוח ומדעי החברה. החברות בתשתית בינלאומית דיגיטלית מחייבת לעתים תרומה פעילה למסד הידע המשותף של התשתית. באתר המל"ג ניתן להתרשם מתשתיות בינלאומיות שאושרה תמיכת ות"ת בהצטרפות אליהן או הרחבת החברות בהן במחזור הקודם של התוכנית.

תנאי סף והליך השיפוט

התכנית פתוחה לכל אוניברסיטאות המחקר המתוקצבות על ידי ות"ת.

הערכת הבקשות מתבססת על קריטריונים של מצוינות המפורטים בטבלה מטה. הערכת הבקשות תעשה בראייה לאומית רחבה, ובהתייחס לשיקולים ולצרכים השונים. ועדת השיפוט מביאה בחשבון את ההבדלים המשמעותיים במאפייני התחומים השונים וביכולת להעריך ולכמת תועלת מדעית, ולא תינתן העדפה לתחומים מסוימים. הוועדה רשאית לערוך סקרים ושאלונים, וכן לפנות לחומרים חיצוניים בתחומים השונים כדי לבסס המלצותיה.

קריטריונים לשיפוט

קריטריון	הסבר	ניקוד
היקף השימוש ומצוינות הקהילה המדעית	הניקוד בקריטריון זה יינתן על פי הערכה של גודל הקהילה אותה עתידה לשרת התשתית ואיכותה, בהתבסס על מדדים ביבליומטריים תחומיים של מצוינות מדעית.	50
ייחודיות התשתית וחיוניותה לקידום התחום	הניקוד בקריטריון זה יינתן על פי הערכה של ייחודיות התשתית ומידת הנחיצות שלה לקידום התחום, בין היתר, תוך השוואה לחלופות אפשריות לתשתית המוצעת או לנחיצות המשך קיומה בישראל.	25
יחס עלות/תועלת	הניקוד בקריטריון זה יינתן על פי הערכה של ההשקעה הנדרשת אל מול התועלת המחקרית הצפויה מהשימוש העתידי בתשתית זו (ע"פ הערכה של מרכזיות התחום בישראל, גודל הקהילה הרלבנטי, פוטנציאל הצמיחה שלה וכיו"ב).	25

מסגרת ומקורות תקציביים

תמיכת ות"ת במסגרת התכנית לא תעלה על 5 מלש"ח או שני שלישים מהעלות הכוללת, הנמוך מבניהם. היתרה תמומן על ידי אוניברסיטאות המחקר ממקורותיהן או ממקורות חיצוניים כגון משרדי ממשלה רלבנטיים. יובהר, כי עלות ההשתתפות בתשתית בין-לאומית יכולה לכלול, מעבר לדמי החברות השנתיים, גם עלויות נוספות, כגון מינוי איש קשר, עלויות הטמעה ועלויות אחרות, ככל שעלויות אלה אכן נדרשות.

לרשות מחזור זה בתכנית התמיכה בהצטרפות לתשתיות בין-לאומיות יעמוד סל תמיכה תקציבי בגובה של עד 10 מלש"ח סה"כ עבור השנים תשפ"ז-תש"צ. התקציב יאפשר תמיכה למשך 4 שנים לכל היותר, כאשר מספר התשתיות שיקבלו תמיכה מהות"ת יהיה כפוף לסך העלויות הנדרשות ומגבלת התקציב. אם יישארו יתרות תקציביות, או יגויסו מקורות תקציביים נוספים לתכנית, ניתן יהיה לפתוח מחזור הגשות נוסף. חלקן של אוניברסיטאות המחקר שיזכו לתמיכת ות"ת במימון ההשתתפות בתשתית יהיה בשיעור של שליש לכל הפחות מעלות ההשתתפות הכוללת (בדומה למימון המשלים מצד האוניברסיטאות בחברות בתשתית ה-ESRF ובשדרוג גלאי האטלס ב-CERN).

פורמט ההגשה

על הבקשה לכלול:

- התייחסות לקריטריונים לעיל;
- נתונים אודות תקצוב השתתפות ישראל בתשתית בעבר (ככל שהייתה כזו) והשימוש בה, כולל מידע אודות התפלגות המימון בין הגורמים המממנים בעבר;
- פירוט אופן איגום המימון המשלים הנדרש, העומד על שליש לכל הפחות מהעלות הכוללת, ובכלל זאת התייחסות לדמי חבר, דמי תפעול שנתיים, עלויות איש קשר וכיו"ב.
- תכנית למיצוי פוטנציאל השימוש בתשתית ע"י קהילת המחקר הישראלית (באמצעות הדרכות, סמינרים, שיווק אקטיבי, וכיו"ב).

הבקשה תוגש ע"י אוניברסיטת מחקר אחת, בשם יתר האוניברסיטאות השותפות (וכן שותפים חיצוניים כגון מכללות, מכוני מחקר ממשלתיים ובתי חולים), והיא תהיה אחראית, במקרה של זכייה, על איגום המימון המשלים, וכן על כל עלויות ההשתתפות הנוספות, כגון מינוי איש קשר, עלויות הטמעה וכדומה.

את הבקשות יש לשלוח עד לתאריך **30.6.2026** לממונה תחום אסטרטגיה, דניאל מילבאוור, בכתובת המייל danielm@che.org.il.